

Uitgelezen

Een diagnose van de **postmoderne** conditie

Frederik Janssens

Recensie van:

Intelligente emotie van Ludo Abicht, Houtekiet, Antwerpen – Baarn, 650.- Bf.

Ludo Abicht, wiens naam eind mei 2001 werd bijgeschreven op de Ark van het Vrije Woord, publiceerde een intrigerend boekje: *Intelligente emotie*. Een slimme titel! Ieder van ons worstelt wel in deze tijd, waarin de media schaamteloos op onze emoties inspelen, met het in balans brengen van rationaliteit en emoties. Volgens de auteur is het begrip ‘intelligente emotie’ een correctie op het andere begrip ‘emotionele intelligentie’, ook de titel van een bestseller. Eerlijk gezegd: de subtiliteit van dit verschil ontgaat me enigszins. Het is een feit dat met deze titel ook dit werk van Ludo Abicht een tijdje in de bestsellerslijstjes opgenomen werd.

Het is hem van harte gegund.

Intelligente emotie is een interessant boek. De auteur biedt een soort diagnose van de postmoderne conditie, nu aan het begin van het derde millennium. Ik moest wat denken aan de foto’s die tegenwoordig in de Knack over twee pagina’s afgedrukt staan uit het boek “De aarde vanuit de hemel” van Yann Arthus-Bertrand. Vanuit een vogelperspectief wordt een landschap in beeld gebracht. Ludo Abicht toont weliswaar geen landschappen, maar opent toch panorama’s van geestelijke of conceptuele ideeënclusters. In het eerste hoofdstuk, Homo Ludens, beschrijft hij hoe de spelregels van de menselijke instituties als het onderwijs, de kerk, het gezin, de arbeid doorheen de laatste decennia grondig gewijzigd zijn. Het gaat hier over de veranderingen binnen de kerken, de andere houding die gegroeid is t.a.v. de natuur, de natiestaat, de breuk met de traditie in de kunsten. In het tweede hoofdstuk over de taal gaat het grotendeels over de verschuivingen in de vertogen die de dag van vandaag, in vergelijking met gisteren, populair zijn. Het fenomeen van de ‘politieke correctheid’ wordt hierbij op de korrel genomen. Dan volgen drie hoofdstukken over belangrijke kwesties die onze tijd bepalen: de globalisering, de nieuwe mogelijkheden geboden door de bio-wetenschappen en het probleem van de aanwezigheid van verschillende culturen binnen één samenleving. De twee laatste hoofdstukken zijn pleidooien om op een welbepaalde manier met de moeilijke kwesties van het huidige tijdsgewricht om te gaan, nl. met een bedachtzame radicaliteit. Dit is voornamelijk een kritiek op extremistische antwoorden. En tot slot, natuurlijk, een pleidooi voor de intelligente emotie.

Even focussen op een van de kwesties die Ludo Abicht aansnijdt, als illustratie van zijn werkwijze. In het laatste hoofdstuk heeft Ludo Abicht oog voor het spanningsveld binnen groene partijen, eens zij deel uit maken van bestuursmeerderheden. Hij maakt het onderscheid tussen ecologen die de natuur voor de mensen willen bewaren, iets wat de adel en de rijke burgerij met hun parken en groene villawijken al altijd voor zichzelf gedaan hebben, en milieuactivisten die bereid zijn een deel van hun comfort omwille van de natuur zelf op te geven. De eersten noemt Ludo Abicht “verfijnde epicuristen” en wellicht nuttige bondgenoten. Alleen de laatste kunnen echte ecocentrismen genoemd worden. Even een citaat: “Deze stap naar de niet-menselijke wereld vereist een radicale herwaardering van het westerse waardesysteem, en zoiets kan onmogelijk op louter rationale basis gebeuren. Dit verklaart waarschijnlijk ook waarom de groenen, wanneer ze als partij aan het traditionele politieke spel deelnemen, zo moeilijk hun zuiver ecologisch profiel kunnen bewaren. Deze politiek wordt immers, over alle verschillen heen, gedragen door het antropocentrische joods-christelijke en humanistische waardesysteem

dat de ecologisten fundamenteel in vraag stellen. Het verschil tussen de fundi's, die elk compromis afwijzen, en de pragmatisch georiënteerde realo's berust daarom niet zozeer op een keuze tussen emotie en intelligentie, maar op een telkens opnieuw te maken synthese tussen haalbaarheid en beginselvastheid. In beide gevallen kan 'intelligente emotie' als leidraad dienen." (p. 164)

Ludo Abicht is een erudiet man. Hij verwijst graag naar zijn tijd in Amerika, wat een boeiende tijd moet geweest zijn, de periode van de burgerrechten-beweging. Evenzeer verwijst hij naar zijn literatuur, waarbij opvalt dat hij even gemakkelijk naar Duitse, Angelsaksische als naar Franse auteurs verwijst. Even vlot verwijst hij naar Bertolt Brecht en Heinrich Heine, als naar Eric Hobsbawm of Frederic Jameson, of naar Sartre en Fernand Braudel. Om maar te zeggen dat bij de lezer enige voorkennis verondersteld wordt. Toch is dit een zeer leesbaar boek voor iedereen die geboeid is door de intellectuele dilemma's van deze tijd, en bereid is daar mee over te mijmeren.

Frederik Janssens